

PM 2006 RIV (Dnr 323-3292/2006)

Skolverkets utredning om prövning och bidrag för fristående skolor

Remiss från Utbildnings- och kulturdepartementet

Remisstid 30 november 2006

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen ”Skolverkets utredning om prövning och bidrag för fristående skolor” överlämnas och åberopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Utbildnings- och kulturdepartementet har för yttrande remitterat ”Skolverkets utredning om prövning och bidrag för fristående skolor”. Skolverket har fått i uppdrag att överväga och lämna förslag om prövning och bidrag för fristående skolor. Skolverket föreslår bland annat förändringar gällande en fristående skolas tidpunkt för ansökan och beslut, konsekvenserna av etablering med mera. I Skolverkets utredning föreslås också att ett samråd ska hållas mellan den fristående huvudmannen och den kommun som den fristående huvudmannen avser att etablera sig i.

Beredning

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden stöder remissens förslag vad gäller tidpunkt för ansökan och beslut. Remissen innehåller dock inget förtydligande om storstadsproblematiken vid etablering av fristående skolor. Det är också oklart om och hur Skolverket avser att ta hänsyn till denna problematik vid bedömning av ansökan om godkännande av en fristående skola. Vidare anser nämnden att förslaget om samråd är otydligt vad gäller både syfte och innehåll. Utbildningsnämnden menar att verkets förslag som helhet bidrar till likartade förutsättningar mellan såväl huvudmän som skolformer.

Mina synpunkter

Rätten att välja skola och förekomsten av friskolor bidrar ständigt till en positiv utveckling av skolväsendet som helhet. Nya undervisningssätt utvecklas och föräldrarna blir mer delaktiga och engagerade i skolan. Mångfalden av arbetsgivare ger fler utvecklingsmöjligheter för lärare och skolledare. Friskolor fyller en viktig funktion som komplement och konkurrent till det kommunala skolväsendet.

Full etableringsfrihet för friskolor ska råda. Målet är ett skolväsende där villkoren för de kommunala och fristående skolorna är lika och där alla barn och föräldrar har möjlighet att välja mellan olika skolformer. En fri etableringsrätt förutsätter en god information till kommunen om kommande etableringar för att därigenom säkerställa kommunens möjligheter till en god planering.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen ”Skolverkets utredning om prövning och bidrag för fristående skolor” överlämnas och åberopas denna promemoria.

Stockholm den 29 november 2006

LOTTA EDHOLM

Bilaga

Reservationer

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Carin Jämtin* (s) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. som svar på remissen åberopa utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande
2. därutöver anföra följande.

I Stockholm får nyetableringar av fristående skolor konsekvenser för enskilda skolor och stadsdelar, något som i sin tur påverkar hela kommunens skolverksamhet. Synpunkter på etableringarna från stadsdelar och kommunen ska väga tungt när skolverket beslutar om bifall eller avslag.

Det kan aldrig vara acceptabelt att en elev nekas tillträde till en skola på grund av tillgänglighetsskäl. Stadens policy säger att alla lokaler ska vara tillgängliga oavsett handikapp och därför ska lika villkor gälla för både kommunala och fristående skolor.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi anser att nya etableringar av fristående skolor kan få stora konsekvenser för enskilda skolor och stadsdelar. Stockholm uppvisar större demografiska och socioekonomiska skillnader jämfört med andra städer och med glesbygden. Små rörelser i elevunderlaget kan därför skapa förödande konsekvenser för de kommunala skolorna vilket i sig påverkar hela kommunens skolväsende. Detta måste vägas in i skolverkets bedömningar.

Ett stort antal friskolor har etablerat sig i Stockholm och i en del fall har konsekvenserna i de olika stadsdelarna blivit mycket stora. Därför menar vi att de synpunkter som stadsdelarna och kommunen har på de olika etableringarna måste väga tungt när skolverket beslutar om bifall eller avslag.

Under punkten bidrag i stycke tre finns ett resonemang om att en fristående skola ska kunna säga nej till en elev om det skulle krävas ombyggnad av skolans lokaler för att eleven ska kunna gå där. Alla elever ska ha rätt att välja skola. Vi menar att lika villkor självklart ska gälla mellan kommunalt driven och enskilt driven skola. Dessutom är det enligt stadens policy sy så att alla lokaler ska vara tillgängliga för alla elever oavsett handikapp.

ÄRENDET

Skolverket föreslår förändringar gällande en fristående skolas tidpunkt för ansökan och beslut, konsekvenserna av en fristående skolas etablering, bidrag samt redovisning av kostnader för olika gymnasieprogram. I skolverkets utredning föreslås även att ett samråd ska hållas mellan den fristående huvudmannen och den kommun som den fristående huvudmannen avser att etablera sig i.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade den 16 november 2006 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande.

Reservation anfördes av vice ordförande Berit Kruse (s) och Inger Stark (v), *bilaga*.

Reservation anfördes av Lovisa Morén (mp), *bilaga*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 september 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stöder remissens förslag vad gäller tidpunkt för ansökan och beslut. Remissen innehåller dock inget förtydligande om storstadsproblematiken vid etablering av fristående skolor. Det är också oklart om och hur Skolverket avser att ta hänsyn till denna problematik vid bedömning av ansökan om godkännande av en fristående skola. Vidare anser förvaltningen att förslaget om samråd är otydligt vad gäller både syfte och innehåll. Övriga förslag påverkar förvaltningens verksamhet i mindre omfattning. Förvaltningen menar att verkets förslag som helhet bidrar till likartade förutsättningar mellan såväl huvudmän som skolformer.

Med förslaget till förändrad ansökningstid kan de kommunala skolorna i god tid få information om att en fristående skola kommer att etableras i närområdet. Detta ger kommunala skolorna en förbättrad möjlighet att i tid planera för skolans verksamhet och dimensionering.

RESERVATIONER

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av vice ordförande Berit Kruse (s) och Inger Stark (v) till förmån för gemensamt framställt yrkande enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen samt att därutöver anföra

Stockholm uppvisar större demografisk socioekonomiska skillnader mot andra städer och glesbygden. I en stor stad som Stockholm kan det vara så att etablering av fristående skolor inte påverkar elevunderlaget i sin helhet och skapar omflyttningar för mellan kommungränser. Däremot kan nya etableringar få stora konsekvenser för enskilda skolor och stadsdelar. Små rörelser i elevunderlaget kan skapa förödande konsekvenser för de kommunala skolorna vilket i sig påverkar hela kommunens skolväsende. Detta måste kunna vägas in i skolverkets bedömningar.

Ett stort antal friskolor har etablerat sig i Stockholm och i en del fall har konsekvenserna i de olika stadsdelarna blivit mycket stora. Därför menar vi att de synpunkter som stadsdelarna och kommunen har på de olika etableringarna måste väga tungt när skolverket beslutar om bifall eller avslag.

Under punkten bidrag i stycke tre finns ett resonemang om att en fristående skola ska kunna säga nej till en elev om det skulle krävas ombyggnad av skolans lokaler för att eleven ska kunna gå där. Alla elever ska ha rätt att välja skola. Vi menar att lika villkor självklart ska gälla mellan kommunalt driven och enskilt driven skola. Dessutom är det enligt stadens policy så att alla lokaler ska vara tillgängliga för alla elever oavsett handikapp.

Reservation anfördes av Lovisa Morén (mp) till förmån för gemensamt framställt yrkande enligt följande.

Jag reserverar mig mot nämndens beslut då jag yrkade att nämnden skulle besluta att som svar på remissen anföra

1. lämpligaste åtgärd är att ge fristående skolor fri etableringsrätt i större kommuner
2. därutöver anföra följande

Elevernas och föräldrarnas möjlighet till fritt val av skola ska vara utgångspunkten för regelverken. Skolverket ska mycket strikt tillämpa regler som satts upp för att en friskola ska få möjlighet att etablera sig. En kommun av Stockholms storlek kan i praktiken inte med trovärdighet hävda långtgående negativa konsekvenser då friskolor ansöker om att etablera sig. Det handlar istället om att kommunen i större utsträckning behöver hitta flexibla former för den kommunala skolan att möta både elevantalsminskningar och elevantalsökningar i olika geografiska delar av staden. Dessa förändringar kan bero på flera olika orsaker där etablering av friskolor kan vara en faktor.

De förändringar som föreslås avseende ansökningstid för de fristående skolorna och tidpunkt för beslut från Skolverket ger bättre förutsättningar för kommunens egen planering.

När det gäller riksprislistan bör preliminär ersättning betalas till fristående skolor utifrån de kommunala programmens budgeterade kostnader. Denna ersättning måste sedan kunna regleras upp i efterhand om det visar sig att kostnaden för den kommunala utbildningen i praktiken blivit dyrare. Detta för att garantera likvärdiga villkor för alla elever. När det gäller smala program som bara finns på ett fåtal platser över hela landet ska särskilda bedömningar kunna göras.